

VILNIAUS APYGARDOS TEISMAS NUTARTIS

LIETUVOS RESPUBLIKOS VARDU
2013 m. spalio 11 d.
Vilnius

Vilniaus apygardos teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija, susidedanti iš kolegijos pirmininkės (pranešėjos) Liudos Uckienės, teisėjų Alvydo Barkausko, Rūtos Veniulytės-Jankūnienės, teismo posėdyje apeliacine rašytinio proceso tvarka išnaginėjo apelianų (ieškovų) Erlando Mikėno ir UAB „Vedautos autotransportas“ apeliacinius skundus dėl Vilniaus miesto 3 apylinkės teismo 2012 m. birželio 27 sprendimo civilinėje byloje pagal ieškovų Erlando Mikėno ir uždarnosios akcinės bendrovės „Vedautos autotransportas“ ieškinį atsakovams uždarajai akcinei bendrovei „Diena Media News“, Lietuvos nacionalinei vežėjų keliais asociacijai „Linava“, Algimantui Kondrusevičiui ir trečiajam asmeniui Jolitai Žvirblytei dėl paskleisėtų duomenų pripažinimo neatitinkančiais tikrovės ir žeminančių asmens garbę ir orumą, jų paneigimo ir neturtinės žalos atlyginimo.

Teisėjų kolegija, išnaginėjusi civilinę bylą,

NUSTATĖ:

I. GINČO ESMĖ.

Ieškovai *Erlandas Mikėnas* ir UAB „Vedautos autotransportas“ kreipėsi į teismą su ieškiniu prašydami pripažinti, kad 2011 m. birželio 20 d. dienraščiuose „Vilniaus diena“ 7 psl. bei „Kauno diena“ 8 psl., o taip pat internetiniame puslapyje www.diena.lt (<http://www.diena.lt/dienrastis/ekonomika/-linava-galejo-dangstyti-vezejus-359459/psl-1>) www.kauno.diena.lt (<http://kauno.diena.lt/naujienos/ekonomika/-linava-galejo-dangstyti-vezejus-359459/psl-2>), www.klaipeda.diena.lt (<http://klaipeda.diena.lt/naujienos/ekonomika/-linava-galejo-dangstyti-vezejus-359459/psl-2>) atsakovų uždarnosios akcinės bendrovės „Diena Media News“, Lietuvos nacionalinės vežėjų automobiliais asociacijos Linava (toliau Linava arba asociacija) ir Algimanto Kondrusevičiaus paskelbtos žinios:

„skolininkai siekia postų“

„vienas ilgamečių skolininkų – asociacijos judėjimo „Už skaidrumą Linavoje“ lyderis ir kandidatas į asociacijos prezidentus Erlandas Mikėnas“

„Linavos“ sekretoriato duomenimis, dėl šio asmens vadovaujamų įmonių pažeidimų asociacija patyrė apie 100 tūkst. litų nuostolių, kurie iki šiol neatlyginti“

„Ši E. Mikėno skola kaba jau 15 metų“ - neatitinka tikrovės ir pažeidžia ieškovų Erlando Mikėno ir uždarnosios akcinės bendrovės „Vedautos autotransportas“ garbę ir orumą dalykinę reputaciją (gerą vardą); įpareigoti atsakovą uždarąją akcinę bendrovę „Diena Media News“ per dvi savaites nuo teismo sprendimo įsiteisėjimo dienos savo sąskaita paneigti

informaciją, darančią žalą ieškovų garbei ir orumui, dalykinei reputacijai, paskelbiant dienraščiuose „Vilniaus diena“ 7 puslapyje tokio turinio paneigimą:

„2011 m. 20 d. dienraštyje „Vilnius diena“ 7 psl. išspausdintame žurnalistės Jolitos Žvirblytės straipsnyje antrašte „Nuodėmklausių palikimas slegia Linavą“ (toliau straipsnis) buvo nurodyti tikrovės neatitinkantys duomenys, žeminantys Erlando Mikėno garbę ir orumą. Patvirtiname, kad aukščiau nurodytame straipsnyje nurodyta informacija apie Erlandą Mikėną neatitinka tikrovės. Žemiau nurodyti straipsnyje išdėstyti teiginiai neatitinka tikrovės:

„vienas ilgamečių skolininkų – asociacijos judėjimo „Už skaidrumą Linavoje“ lyderis ir kandidatas į asociacijos prezidentus Erlandas Mikėnas“

„Ši E. Mikėno skola kaba jau 15 metų“.

Įpareigoti atsakovą uždaryją akcinę bendrovę „Diena Media News“ per dvi savaites nuo teismo sprendimo įsiteisėjimo dienos savo sąskaita paneigti informaciją, darančią žalą ieškovų garbei ir orumui, dalykinei reputacijai, paskelbiant dienraštyje „Kauno diena“ 8 puslapyje tokio turinio paneigimą:

„2011 m. birželio 20 d. dienraštyje „Kauno diena“ 8 psl. išspausdintame žurnalistės Jolitos Žvirblytės straipsnyje antrašte „Nuodėmklausių palikimas slegia Linavą“ (toliau – straipsnis) buvo nurodyti tikrovės neatitinkantys duomenys, žeminantys Erlando Mikėno garbę ir orumą.

Patvirtiname, kad aukščiau nurodytame straipsnyje nurodyta informacija apie Erlandą Mikėną neatitinka tikrovės.

Žemiau nurodyti straipsnyje išdėstyti teiginiai neatitinka tikrovės:

„vienas ilgamečių skolininkų – asociacijos judėjimo „Už skaidrumą Linavoje“ lyderis ir kandidatas į asociacijos prezidentus Erlandas Mikėnas“

„Ši E. Mikėno skola kaba jau 15 metų“.

Įpareigoti atsakovą uždaryją akcinę bendrovę „Diena Media News“ uždrausti skelbti, skleisti ir platinti interneto svetainėse www.diena.lt, www.kauno.diena.lt, www.klaipeda.diena.lt straipsnyje „Linava galėjo dangstyti vežėjus?“ esančią aukščiau nurodytą tikrovės neatitinkančią ir ieškovų garbę ir orumą, dalykinę reputaciją žeminančią informaciją. Priteisti iš atsakovų solidariai ieškovo naudai 90000,00 Lt neturtinei žalai atlyginti.

Ieškovai nurodė, kad 2011-07-02 ir 2011-07-25 raštais kreipėsi į atsakovo UAB „Diena Media News“ dienraščio „Kauno diena“ bei dienraščio „Vilniaus diena“ vyriausiąjį redaktorių Remigijų Jurgelaitį su reikalavimu paneigti tikrovės neatitinkančius bei asmens garbę ir orumą žeminančius duomenis, tačiau atsakovas duomenų nepaneigė ir per dvi savaites nuo ieškovo rašto gavimo dienos raštu informavo ieškovą, kad nesutinka su ieškovo rašte pateiktu reikalavimu paneigti tikrovės neatitinkančius bei asmens garbę ir orumą žeminančius duomenis bei su pateiktais motyvais ir laiko, kad paskelbti duomenys atitinka tikrovę. Ieškovai laiko, kad žinių paskleidimo faktas įrodytas, nes žinios buvo paskelbtos per visuomenės informavimo priemones ir interneto tinklapiuose, kuriuose informacija yra skelbiama iki šiol. Visuomenės informavimo priemonių, kuriose paskleistos tikrovės neatitinkančios žinios, tiražas didelis: Kauno dienos tiražas - 20910, Vilniaus dienos tiražas – 9000 egzempliorių, interneto tinklapiai www.diena.lt, www.kauno.diena.lt, www.klaipeda.diena.lt veikia nuolat. Atsakovų Linavos ir Algimanto Kondrusevičiaus veiksmai, kuriais jie tyčia pateikė tokią neteisingą informaciją atsakovo Diena žurnalistei, laikytini taip pat žinių paskleidimu, nes teikdami informaciją žurnalistei bei kitoms žiniasklaidos priemonėms jie siekė, kad jų skleidžiamas žinias sužinotų kiti asmenys, visa visuomenė. Kad paskleistos žinios yra apie ieškovus, ieškovai grindžia aplinkybe, jog straipsnyje paminėta ieškovo Erlando Mikėno vardas ir pavardė, taip pat ieškovo UAB „Vedautos autotransportas“ pavadinimas. Pažymi, jog E. Mikėno individuali įmonė Vedauta likviduota 1999 metais, todėl ši įmonė neturi teisinio subjektiškumo ir negali ginti savo teisių teisme. Ši įmonė buvo likviduota jos savininko sprendimu, o ne bankroto proceso eigoje. Be to, ieškovas E. Mikėnas yra UAB „Vedautos autotransportas“ generalinis direktorius. Ieškovai laiko, jog straipsnio teiginys, kad Linavos sekretoriato duomenimis dėl Erlando Mikėno vadovaujamų įmonių pažeidimų asociacija patyrė apie 100 tūkst. litų nuostolių, jie lig šiol

neatlyginti, leidžia daryti išvadą, kad Linavai skolinga ne tik likviduota įmonė Vedauta, bet ir kita Erlando Mikėno vadovaujama įmonė – UAB „Vedautos autotransportas“. Ieškovai teigia, jog atsakovas Algimantas Kondrusevičius kaip ir ieškovas Erlandas Mikėnas, yra iškėlę savo kandidatūras į Linavos prezidento postą, todėl laiko, jog Algimantas Kondrusevičius tikrovės neatitinkančių žinių apie ieškovą skleidimu siekia asmeninės naudos, sukompromituoti savo konkurentą rinkimuose ir tokiu būdu būti išrinktu į asociacijos prezidentus, kas parodo sąmoningą atsakovo ketinimą pakenkti ieškovui bei gauti palankų savo kandidatūros vertinimą. Teiginį, jog paskleisti duomenys žemina ir ieškovo Erlando Mikėno garbę ir orumą bei ieškovo UAB bendrovės „Vedautos autotransportas“ dalykinę reputaciją, ieškovas grindžia aplinkybe, jog straipsnyje naudojami ieškovus apibūdinantys žodžių junginiai „skolininkas“ pagal savo pobūdį turi tiesioginę įžeidžiamą reikšmę, protingam, moraliam žmogui sukelia neigiamą nuomonę apie asmenį. Tikrovės neatitinkančios informacijos padarytu ieškovų garbės ir orumo bei dalykinės reputacijos pažeidimu ieškovai nurodo jos poveikį UAB „Vedautos autotransportas“ geram vardui transporto srityje, mažinančią įmonės konkurencingumą, sumažėjusį klientų skaičių, padidėjusias administracines išlaidas dėl naujų partnerių paieškos, taip pat Erlando Mikėno galimybę būti išrinktam asociacijos Linava prezidentu. Nustatant neturtinės žalos dydį ieškovai prašo teismą atsižvelgti į tai, kad atsakovai tyčia paskleidė informaciją apie ieškovų neva vykdomą priešingą teisei veiklą, gavęs vieno iš ieškovų reikalavimą paneigti tikrovės neatitinkančias žinias, atsakovas „Diena Media News“ neišspausdino paneigimo bei toliau skleidė tikrovės neatitinkančią informaciją apie ieškovus. Atsakovų veiksmus, dėl kurių atsirado žala, ieškovai laiko bendrais ir dėl to kylančią atsakomybę solidaria, nes vieno atsakovo veiksmus sąlygojo kito asmens veiksmai, vieno asmens veiksmai prisidėjo prie kito asmens veiksmis sukeltos žalos: asociacija Linava ir Algimantas Kondrusevičius pateikė informaciją žurnalistei žinodami, kad ji bus paskleista visuomenės informavimo priemonėse, o žurnalistė nesiėmė veiksmų patikrinti paskleistų žinių tikrumo.

Atsakovai UAB „Diena Media News“, Algimantas Kondrusevičius atsiliepimuose su ieškiniu nesutiko. Atsakovas Algimantas Kondrusevičius nurodė, kad žurnalistė kreipėsi į jį jau turėdama informaciją apie buvusio Linava nario E. Mikėno įmonės Vedauta skolas Linavai ir atsakovas tik patvirtino šią informaciją, todėl ieškiniu teiginys, jog rašydama straipsnį žurnalistė rėmėsi išimtinai atsakovo Algimanto Kondrusevičiaus pateikta informacija, yra klaidingas. Atsakovas taip pat nurodė, jog jis teikė žurnalistei informaciją tik apie jau likviduotą E. Mikėno įmonę Vedauta, o ne apie uždarają akcinę bendrovę „Vedautos autotransportas“. Atsakovas teikdamas informaciją žurnalistei rėmėsi Linavos sekretoriato pateiktas duomenimis. Atsakovas laiko, jog jo paskleisti duomenys laikytini nuomone, o ne faktais, nes jis išsakė turima informacija pagrįstą kritiką apie ieškovo skolas asociacijai bei ieškovų veiklos trūkumus. Atsakovas taip pat laiko, jog ieškovai nepateikė jokių įrodymų, patvirtinančių atsakovo elgesio neteisėtumą, ieškovų nuostolius ir priežastinį ryšį tarp paskleistos informacijos ir atsiradusių nuostolių.

Atsakovas Linava laikė, jog visi straipsnyje paskleisti duomenys apie ieškovą Erlandą Mikėną atitinka tikrovę, tačiau nepripažįsta, jog teikė žurnalistei informaciją apie uždarają akcinę bendrovę „Vedautos autotransportas“.

II. PIRMOSIOS INSTANCIJOS TEISMO SPRENDIMO ARGUMENTAI IR MOTYVAI

Vilniaus miesto 3 apylinkės teismas 2012 m. birželio 27 d. sprendimu ieškovo ieškinį atmetė.

Teismas įvertinęs bylos medžiagą padarė išvadą, kad iš esmės atsakovų paskleisti duomenys atitinka tikrovę. Nurodė, jog straipsnyje pateiktų ir ieškiniu prašomų paneigti teiginių apie ieškovą Erlandą Mikėną esmė turi būti nustatoma viso straipsnio kontekste. Straipsnyje nurodyta, kad ieškovas Erlandas Mikėnas yra ilgametis Linavos skolininkas, tačiau po šio teiginio sekančiame sakinyje detalizuotas skolos susidarymo pagrindas ir aplinkybės: „Jo buvusi įmonė Vedauta 1996-1997 m. Rusijos muitinės net tris kartus pažymėta dėl TIR pažeidimų, kad nepristatyti kroviniai“. Toks informacijos pateikimo būdas leidžia skaitytojui suprasti, kad TIR

sistemos pažeidimus, dėl kurių susidarė skola, padarė ne Erlandas Mikėnas, kaip fizinis asmuo, bet individuali įmonė, kurios savininkas yra ieškovas Erlandas Mikėnas. Todėl teismas padarė išvadą, jog tokie straipsnio autoriaus paminėti faktai yra tikri, neišgalvoti, juos patvirtina byloje esantys rašytiniai įrodymai. Teismas taip pat nurodė, jog atsakovai Algimantas Kondrusevičius ir asociacija Linava neskleidė duomenų apie UAB „Vedautos autotransportas“, o jų pateikta informacija buvo išimtinai apie likviduotą E. Mikėno įmonę Vedauta ir tokia informacija iš esmės atitiko tikrovę. Todėl teismas sprendė, kad laikyti minėtų atsakovų veiksmus neteisėtais ir taikyti jiems civilinę atsakomybę už tikrovės neatitinkančių duomenų apie ieškovus paskleidimą nėra pagrindo. Teismas laikė neįrodytu ieškinio dalį dėl ieškovo UAB „Vedautos autotransportas“ reikalavimų. Nurodė, jog įrodymų, patvirtinančių UAB „Vedautos autotransportas“ skolą asociacijai, į bylą nepateikta, tačiau ieškovai nepateikė įrodymų, patvirtinančių, jog tokie straipsnio teiginiai įtakojo ieškovo UAB „Vedautos autotransportas“ dalykinę reputaciją, sąlygojo jos pablogėjimą. Byloje taip pat nėra įrodymų, patvirtinančių, jog tokią informaciją paskleidė atsakovai Algimantas Kondrusevičius ir Linava.

III. APELIACINIO SKUNDO IR ATSLIEPIMO Į JĮ ARGUMENTAI.

Apeliantai (ieškovai) Erlandas Mikėnas ir UAB „Vedautos autotransportas“ apeliaciniu skundu prašo panaikinti 2012-06-27 Vilniaus m. 3 apylinkės teismo sprendimą civ.b. Nr.2-46-608/2012 ir priimti naują sprendimą – ieškinį tenkinti pilnai; priteisti ieškovo patirtas bylinėjimosi išlaidas. Nurodė, jog pirmosios instancijos teismas nepilnai ir neteisingai įvertino bylos aplinkybes, šalių pateiktus įrodymus, nepagrįstai nevertino ieškovų pateiktų argumentų, neteisingai aiškino ir taikė materialinės teisės normas, todėl priimtas sprendimas yra naikintinas. Pažymėjo, jog tiek iš pavienių teiginių, tiek iš visos ginčijamos publikacijos turinio matyti, kad ilgamečiais Linava skolininkais atsakovai įvardija abu ieškovus, todėl nustatyti ar tokio pobūdžio teiginiai apie abu ieškovus atitinka tikrovę turėjo nustatyti pirmosios instancijos teismas. Pažymėjo, jog atsakovai nepateikė į bylą jokių įrodymų, patvirtinančių, kad Linava turi galiojančią reikalavimo teisę į ieškovus Erlandą Mikėną bei jo vadovaujamą įmonę UAB „Vedautos autotransportas“. Be to teismo posėdyje tiek atsakovas Algimantas Kondrusevičius, tiek atsakovo Linavos atstovas patvirtino, kad asociacija jokių duomenų apie tai, kad ieškovai būtų skolingi Linavai neturi. Todėl teismo išvada, kad iš esmės atsakovų paskleisti duomenys atitinka tikrovę akivaizdžiai prieštarauja bylos medžiagai ir yra klaidinga. Taip pat nepagrįsta pirmosios instancijos teismo išvada, kad faktas apie E.Mikėno įmonės Vedauta įsiskolinimo buvimą laikytinas įrodytu, kadangi jokių konkrečių tokią skolą patvirtinančių įrodymų, išskyrus pačios asociacijos Linava išduotus dokumentus bei suinteresuotų asmenų paaiškinimus, atsakovai byloje nepateikė. Pažymėjo, jog tiek iš pavienių ginčijamų publikacijos teiginių, tiek iš visos publikacijos turinio, matyti, kad žurnalistė rengdama šią publikaciją, siekė ne papasakoti apie konkrečios įmonės padarytus pažeidimus, bet atkreipti visuomenės dėmesį būtent į tą aplinkybę, kad asociacijos Linava prezidento posto siekiantis asmuo – ieškovas E.Mikėnas – yra nepatikimas ir nesąžiningas, kadangi tiek jis, tiek abi jo vadovaujamos įmonės yra įsiskolinusios asociacijai, apie jokių kitus skolininkus nekalbama. Be to minėta publikacija buvo paskelbta būtent tuo metu, kai buvo rengiamasi artėjančiam asociacijos Linava narių kongresui, kuriame turėjo būti renkamas naujasis asociacijos prezidentas bei kitų organų nariai. Todėl tokia publikacija vertintina vienareikšmiškai, turint tikslą ieškovą diskredituoti visuomenės ir kitų asociacijos narių tarpe. Pirmosios instancijos teismas nevertino to, kad dėl atsakovų veiksmų ieškovams atsirado sunkumai bendraujant su verslo partneriais, kad tiek ieškovas, tiek jo šeimos nariai susilaukė ne vieno nepatogaus klausimo, be to E.Mikėnas taip pat nebuvo išrinktas į Linavos prezidento postą. Todėl pirmosios instancijos teismas nepagrįstai atmetė ir pareikštą reikalavimą dėl neturtinės žalos atlyginimo.

Atsakovas UAB „Diena Media News“ atsiliiepimu prašė atmesti apeliančių apeliacinį skundą; priteisti bylinėjimosi išlaidas. Nurodė, jog žurnalistė ruošdama straipsnį rėmėsi internetiniame puslapyje „Cargonews“ paskelbta publikacija, kurioje pateikta informacija nebuvo paneigta. Žurnalistė taip pat susisiekė su asociacijos Linava prezidentu, kuris

remdamasis oficialiais atsakovo sekretoriato duomenimis patvirtino žurnalistės iš www.cargonews.lt sužinotą informaciją. Atsakovo nuomone, E.Mikėno individualios įmonės „Vedauta“ skola atsakovui asociacijai Linava yra visiškai įrodyta leistiniais ir pakankamai įrodymais, minėta nustatė ir pirmosios instancijos teismas. Kadangi likviduotos įmonės Vedauta skola yra pagrįsta rašytiniais įrodymais, taip pat tuo, jog individuali įmonė yra neribotos civilinės atsakomybės asmuo, todėl ginčijami straipsnio sakiniai turi būti laikomi atitinkančiais tikrovę. Pažymėjo, jog apeliantai apeliaciniame skunde pateikia bendro pobūdžio teiginius, tariamai įrodančius pažeistą garbę ir orumą bei pablogėjusią juridino asmens reputaciją, tačiau kartu su apeliaciniu skundu nepateikia jokių tai pagrindžiančių įrodymų. Atsakovo teigimu atsakovas turi būti atleistas nuo atsakomybės, kadangi egzistuoja įstatyme įtvirtintos redakcinės atsakomybės netaikymo sąlygos t.y. atsakovo žurnalistė rėmėsi vieša, nepaneigta informacija bei nurodė tokios informacijos šaltinį. Be to atsakovas mano, jog apeliantas E.Mikėnas yra viešas asmuo, todėl jam taikoma siauresnė garbės ir orumo gynybos apimtis. Pažymėjo, jog apelianų minėjimas ginčijamame straipsnyje jokių būdu nerodo tendencingo siekimo pažeminti apelianų garbę ir orumą bei suformuoti neigiamą nuomonę apie juos, priešingai straipsniu siekiama informuoti visuomenę apie jai aktualias ir nevienareikšmio vertinimo susilaukiančias problemas, pateikiant kuo išsamesnę informaciją. Atsakovas savo veiksmais siekė patenkinti viešąjį interesą, visuomenės teisę būti informuoti apie aktualius įvykius. Pažymėjo, jog apeliantai, nepagrindė aiškiai per didelio neturtinės žalos dydžio, bendraisiais teiginiais įrodinėja žalos atsiradimo faktą, bet nepateikia nei vieno realaus atsiradusios žalos ir jos dydžio įrodymo.

Atsakovas Linava atsiliepimu prašė apelianų apeliacinį skundą atmesti ir 2012-06-27 sprendimą palikti nepakeistą; priteisti bylinėjimosi išlaidas. Nurodė, jog teismas priėmė teisėtą, teisingą ir pagrįstą sprendimą, todėl jo naikinti nėra jokio pagrindo. Atsakovas sutinka su pirmosios instancijos teismo išvada, kad paskleistos žinios iš esmės atitinka tikrovę, o ieškovai neįrodė, kad tokios informacijos netikslumai menkina, pažeidžia jų garbę ir orumą bei dalykinę reputaciją. Nurodė, jog aplinkybė, kad nebuvo kreiptasi į teismą dėl skolų priteisimo, kad teismine tvarka nėra įrodytas Linava reikalavimo ieškovui E.Mikėnui ar jo individualiai įmonei Vedauta pagrįstumas, nagrinėjamu atveju neturi reikšmės. Pažymėjo, jog 2011-08-01 ieškovas E.Mikėnas kreipėsi į Valstybinę duomenų apsaugos inspekciją su prašymu ištirti ar asociacija Linava teisėtai tvarko jo asmens duomenis ir ar teisėtai juos perdavė trečiajam asmeniui žurnalistei Jolitai Žvirblytei. 2011-10-03 Valstybinė duomenų apsaugos inspekcija atmetė ieškovo skundą. Apskundus minėtą sprendimą Vilniaus apygardos administraciniam teismui, 2012-01-23 priimtas sprendimas ir E.Mikėno skundas atmestas kaip nepagrįstas. Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas 2012-08-16 sprendimu apeliacinio skundo netenkino, jį atmetė. Pažymėjo, jog apeliantai neįrodė būtinų sąlygų civilinei atsakomybei atsirasti: neteisėtų veiksmų, priežastinio ryšio, kaltės bei žalos, todėl teismas sprendime padarė pagrįstas išvadas ir priėmė teisingą sprendimą atitinkantį susiformavusią teismų praktiką bei asmens garbės ir orumo gynimą reglamentuojančius teisės aktus.

Atsakovas Algimantas Kondrusevičius atsiliepimu prašė apelianų apeliacinį skundą atmesti ir 2012-06-27 sprendimą palikti nepakeistą; priteisti bylinėjimosi išlaidas. Nurodė, jog teismas tinkamai taikė ir aiškino LR CK 2.24 str., įtvirtinantį asmens garbės ir orumo gynimo institutą. Be to pažymėjo, jog juridinio asmens dalykinės reputacijos apsauga nėra absoliuti. Atsakovas A.Kondrusevičius žurnalistei Jolitai Žvirblytei tik patvirtino jos jau turimą informaciją, o į bylą pateikti dokumentai taip pat neabejotinai įrodė įsiskolinimo faktą.

IV.APELIACINĖS INSTANCIJOS TEISMO ARGUMENTAI IR MOTYVAI

Bylos nagrinėjimo apeliacine tvarka ribas sudaro apeliacinio skundo faktinis ir teisinis pagrindai bei absoliučių sprendimo negaliojimo pagrindų patikrinimas (CPK 320 str. 1 d.). Apeliacinės instancijos teismas tikrina teismo sprendimo teisėtumą ir pagrįstumą tik apskųstoje dalyje ir tik analizuojant apeliaciniame skunde išdėstytus argumentus, išskyrus įstatyme nurodytas išimtis (CPK 320 str. 2 d.)

Lietuvos Aukščiausias Teismas (toliau LAT arba Kasacinis teismas) formuoja praktiką (LAT 2009 10 14 nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-296/2009; 2010 03 16 nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-107/2010, 2011 02 15 nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-52/2011), kad atmesdamas apeliacinį skundą, apeliacinės instancijos teismas gali tiesiog pritarti žemesnės instancijos teismo priimto sprendimo motyvams. Kolegija pažymi, kad nagrinėjamoje byloje pirmosios instancijos teismas išsamiai ištyrė ir teisingai vertino surinktus įrodymus reikšmingas bylos aplinkybes, nenukrypo nuo aktualios teismų praktikos ir priėmė teisėtą bei pagrįstą sprendimą, todėl pirmosios instancijos teismo motyvų nekartoja ir pasisako tik dėl apeliaciniuose skunduose dėstomų argumentų, kurie nesudaro pagrindo iš esmės teisėtam ir pagrįstam teismo sprendimui pakeisti arba panaikinti.

Ieškovo apeliacinio skundo ir atsakovo atsiliepimo į jį turinys rodo, jog apeliantas prašo patikrinti skundžiamame sprendime pateiktą atsakovų paskleistų ir ieškovo ginčijamų duomenų teisinį įvertinimą, nurodo jog teismas vienpusiškai vertino tik atsakovų pateiktus įrodymus, neatsižvelgdamas į ieškovų argumentus, neteisingai taikė ir aiškino materialinės teisės normas

Teisės doktrinoje garbės ir orumo teisinės kategorijos aiškinamos pradedant nuo etimologinės šių terminų prasmės, kurios asmens garbę sieja su visuomenės pagarba asmeniui už nuopelnus, šlove, geru vardu, o orumą – su pagarba, asmens socialiniu vertingumu. Minėtų vertybių bendras moralinis vertinimo požymis kiekvienos iš jų apibrėžtyje pasireiškia skirtingais aspektais: asmens garbės sampratoje prieš požiūrį į save pirmauja pozityvi viešoji nuomonė apie subjektą, tuo tarpu orumo sampratoje svarbiausias paties savęs vertinimas. Nors orumas negali turėti jokios įtakos asmens garbei (pastaroji gali turėti tiek teigiamos, tiek neigiamos įtakos asmens orumui), šios dvi kategorijos yra glaudžiai susijusios, nes asmens garbė, pasireiškianti teigiamu visuomenės asmens socialiniu vertinimu apie asmens elgesio atitikimą visuotinai priimtoms normoms, ji dažnai tampa kriterijumi asmeniui vertinant save patį. Todėl teismų praktikoje asmens teisė į garbę ir orumą, (gerą juridinio asmens reputaciją) aiškinama kaip asmens teisė reikalauti, kad viešoji nuomonė apie jį būtų formuojama duomenų, atitinkančių jo tikruosius poelgius, pagrindu, o asmens moralinis vertinimas atitiktų tikrovę, kaip jis gyvendamas visuomenėje laikosi vykdo teisės bei moralės ir gerų papročių nuostatų. Teismų praktikoje taip pat akcentuojama, kad tiriant ir vertinant byloje pateiktą informaciją, būtina atsižvelgti į bylos aplinkybių visetą, paskleistų teiginių kontekstą, jų formuluotes. Sprendžiant dėl paskleistų duomenų kaip žeminančių garbę ir orumą pobūdžio, turi būti analizuojamas visas straipsnio ar kalbos kontekstas, o ne atskiros (ginčijamos) pastraipos, sakiniai ar jų dalys (LAT 2006 12 20 nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-667/2006).

Teismų jurisprudencijoje žeminančia garbę ir orumą pažeidžiančia asmens reputacija, gerą vardą pripažįstama klaidinga informacija, neturinti nieko bendra su konkrečiu asmeniu ar jo veikla, kurioje teigiama apie asmens padarytą teisės, moralės ar paprotinių normų, atspindinčių visuomenėje susiklosčiusių vertybių sistemą, pažeidimą, netinkamą ar negarbingą poelgį privačiame ar viešajame gyvenime ir, kuri formuoja apie asmenį klaidingą, paties subjekto priimtais sprendimais ir (ar) elgesiu nesumodeliuotą, todėl nepagrįstą ir nepelnytą visuomenės nuomonę dėl tokio asmens. Kad duomenys neatitinka tikrovės, reiškia, jog paskleistos žinios yra melagingos, pramanytos, išgalvotos, kad iš tikrųjų tokių faktų, aplinkybių nebuvo arba būta kitokių. Kad paskleisti duomenys atitinka tikrovę privalo įrodyti duomenis paskleidęs asmuo.

Asmens teisės į garbę ir orumą pažeidimo gynimas reglamentuojamas Civilinio kodekso (toliau – CK) 2.24 straipsnyje, kurio 1 dalyje nustatyta, kad asmuo turi teisę reikalauti teismo tvarka paneigti paskleistus duomenis, žeminančius jo garbę ir orumą ir neatitinkančius tikrovės, taip pat atlyginti tokių duomenų paskleidimu jam padarytą turtinę ir neturtinę žalą. Kasacinis teismas tokio pobūdžio bylose pasisako jog asmens garbė ir orumas pagal CK 2.24 straipsnį ginami nustačius šių faktų visumą: 1) duomenų paskleidimo faktą; 2) faktą, kad duomenys yra apie ieškovą; 3) faktą, kad duomenys žemina asmens garbę ir orumą; 4) faktą, kad paskleisti duomenys neatitinka tikrovės (LAT 2011 12 07 nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-97/2011 ir kt.). Taigi, garbės ir orumo gynimo bylose įrodinėjimo dalyką sudaro faktų visetas, bet ne vienas juridinis faktas. Vien ta aplinkybė, jog paskleisti duomenys neatitinka tikrovės, pati savaime

nereiškia, kad duomenys žemina asmens garbę ir orumą ar diskredituoja asmenį kompromituoją pažeidžia jo reputaciją (LAT 2006 10 11 nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-507/2006 ir kt.).

Apeliantai nurodo jog publikacijoje neteisingai Linavos skolininkais įvardijami abu ieškovai, o atsakovai nepateikė į bylą jokių įrodymų, patvirtinančių, kad Linava turi galiojančią reikalavimo teisę į ieškovus Erlandą Mikėną bei jo vadovaujamą įmonę UAB „Vedautos autotransportas“. Be to teismo posėdyje tiek atsakovas Algimantas Kondrusevičius, tiek atsakovo Linava atstovas patvirtino, kad asociacija jokių duomenų apie tai, kad ieškovai būtų skolingi asociacijai neturi. Todėl teismo išvada, kad iš esmės atsakovų paskleisti duomenys atitinka tikrovę akivaizdžiai prieštarauja bylos medžiagai ir yra klaidinga. Taip pat nepagrįsta pirmosios instancijos teismo išvada, kad faktas apie likviduotos E.Mikėno įmonės Vedauta įsiskolinimo buvimą laikytinas įrodytu, kadangi jokių konkrečių tokią skolą patvirtinančių įrodymų, išskyrus pačios asociacijos „Linava“ išduotus dokumentus bei suinteresuotų asmenų paaiškinimus, atsakovai byloje nepateikė.

Taigi byloje nėra ginčo, kad ieškovo nurodoma informacija (faktai) buvo paskleisti ir kad duomenys yra apie ieškovus. Tačiau apeliantai kvestionuoja paskelbtų faktų apie tai kad jie yra Linavos skolininkai, tokius savo teiginius apeliaciniame skunde apeliantai remia CK 6.1., 6.2 straipsniuose suformuluota prievolės kaip teisinio santykio samprata bei prievolių atsiradimo pagrindais, nurodo, kad iš publikacijose pateiktų duomenų galima būtų spręsti jog potencialiu Linavos skolininku galėtų būti nebent likviduota E.Mikėno transporto įmonė Vedauta. Tuo tarpu tiek šalys duodamos paaiškinimus byloje tiek apklausti liudytojai patvirtino jog neturi duomenų apie galiojančią Linavos reikalavimo teisę į ieškovus. Su tokiais apelianto teiginiais negalima sutikti, nes publikacija spaudoje nėra civilinio ginčo sprendimas ir visuomenės informavimo priemonei negali būti keliami reikalavimai kvalifikuoti aprašomus įvykius, aprašomų asmenų veiksmus pagal teisės (civilinės, administracinės, baudžiamosios) nuostatas. Reikalavimai keliami publikacijos autoriui yra: informacijos šaltinių nurodymas, jų patikimumo patikrinimas, priešingos pusės nuomonės pateikimas. Šiais aspektais pateikta informacija vertintina visos publikacijos kontekste. Ryšium su tuo kolegija pažymi, kad pirmosios instancijos teismas teisingai pažymėjo, kad straipsnyje, remiantis Transporto naujienų portale „Cargonews“ pavišintais duomenimis nurodžius, kad apeliantas Erlandas Mikėnas yra ilgametis Lietuvos vežėjų keliais asociacijos „Linava“ skolininkas, toliau detalizuojamas skolos susidarymo aplinkybės: „...Jo buvusi įmonė „Vedauta“ 1996-1997 m. Rusijos muitinės net tris kartus pažymėta dėl TIR pažeidimų, kad nepristatyti kroviniai...“, kas leidžia skaitytojui suprasti, kad įsiskolinimas susidarė dėl TIR sistemos pažeidimų ir kad skolingas yra Erlandas Mikėnas, kaip fizinis asmuo, bet jo individuali įmonė. Kolegija pažymi jog teisiškai tokia netgi ieškovų nurodoma teksto interpretacija yra teisinga, nes individualios įmonės savininko atsakomybė už įmonės skolas yra subsidiari, individualios įmonės savininkas atsako už įmonės skolas. Teismas pagrįstai vertino, kad tokie straipsnio autorės paminėti faktai yra tikri, neišgalvoti. Juos patvirtina byloje esantys rašytiniai įrodymai – Linava raštai E. Mikėno transporto įmonei Vedauta (b.l. 94-99), elektroninis TIR draudimo laiškas Linava (b.l. 149-150), kiti Linava draudikų raštai (b.l. 157-160), iš kurių teismas sprendė, kad piniginės TIR Carnet savininko E. Mikėno įmonės Vedauta prievolės Rusijos Federacijos muitinei buvo, kad šių prievolių vykdymui buvo debetuota apie 100000,00 Lt suma iš asociacijos Linava sąskaitos, kad E. Mikėno individualios įmonės Vedauta piniginių įsipareigojimų vykdymui išmokėtos sumos TIR Carnet likviduotos įmonės Vedauta savininko E. Mikėno nėra kompensuotos. Pažymėtina, kad civiliniame procese galiojantis rungimosi principas (CPK 12 straipsnis) lemia tai, kad įrodinėjimo pareiga ir pagrindinis vaidmuo įrodinėjant tenka įrodinėjamų aplinkybių nustatymu suinteresuotoms šalims (CPK 178 straipsnis). Pagal CPK 176 straipsnio 1 dalį faktą galima pripažinti įrodytu, jeigu byloje esančių įrodymų pagrindu susiformuoja teismo įsitikinimas to fakto buvimu. Įrodymų vertinimas pagal CPK 185 straipsnį reiškia, kad bet kokios ginčui išspręsti reikšmingos informacijos įrodomąją vertę nustato teismas pagal vidinį savo įsitikinimą. Kasacinis teismas ne kartą savo nutartyse yra pabrėžęs, kad teismai, vertindami šalių pateiktus įrodymus, remiasi įrodymų pakankamumo taisykle, o išvada dėl konkrečios faktinės aplinkybės egzistavimo

daroma pagal vidinį teismo įsitikinimą, grindžiamą visapusišku ir objektyviu visų reikšmingų bylos aplinkybių išnagrinėjimu (CPK 185 straipsnio 1 dalis; LAT 2009 02 02 nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-23/2009; 2009 10 06 nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-381/2009; 2010 05 10 nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-206/2010). Dėl to teismas turi įvertinti ne tik kiekvieno įrodymo įrodomąją reikšmę, bet ir įrodymų visetą, ir tik iš įrodymų visumos daryti išvadas apie tam tikrą įrodinėjimo dalyku konkrečioje byloje esančių faktų buvimą ar nebuvimą (LAT 2008 02 15 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-98/2008; 2009 07 31 nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-335/2009; 2010 12 07 Nr. 3K-3-500/2010; ir kt.).

Esant tokioms nustatytoms aplinkybėms, teisėjų kolegija sprendžia, kad apeliantai nepagrindė savo teiginių dėl proceso teisės normų, reglamentuojančių įrodinėjimą bei įrodymų vertinimą, pažeidimo. Bylos medžiaga patvirtina, kad teismas rėmėsi byloje pateiktų įrodymų visetu, todėl proceso teisės normų, reglamentuojančių įrodinėjimą ir įrodymų vertinimą, nepažeidė (CPK 176, 178, 179, 185 straipsniai).

Taip pat kolegija sutinka su pirmosios instancijos teismas pastebėjimu jog aplinkybė, kad teismine tvarka skolos faktas nėra įrodytas, nagrinėjamu atveju neturi reikšmės, nes publikacijoje nei autorė nei jos kalbintas atsakovas A. Kondrusevičius neteigė, jog minėta skola yra priteista, ar kad buvo kreiptasi į teismą dėl šios skolos priteisimo. Straipsnyje kaip tik kalbama, kad „...ši E. Mikėno skola kaba jau 15 metų ir niekas niekada nebandė išieškoti... Tokių įmonių skolininkų yra daug, tačiau vienos bankrutavusios, dėl kitų kreipimosi į teismą yra suėjęs senaties terminas“. Be to, kolegija pažymi jog žurnalistė pateikdama informaciją laikėsi žurnalistikos pagrindinio principo išklaudyti abi puses ir pateikė ne tik duomenų šaltinius, atsakovų Linavos bei A. Kondrusevičiaus teiginius bet ir paties apelianto teiginius. Straipsnyje nurodyta, kad E. Mikėnas nesutinka su kaltinimais rašoma „Šiuos kaltinimus bendrovės „Vedautos transportas“ vadovas E. Mikėnas neigia ir sako, „... kad jo vadovaujama įmonė į juoduosius sąrašus pateko ne dėl TIR konvencijos pažeidimų. Į minėtus sąrašus Vedautos autotransportas pateko kaip ir daugelis įmonių, nes užsakovai netinkamai įformino dokumentus. Rusija tokia šalis. Taigi pašalinti įmonės iš TIR sistemos nebuvo pagrindo. Bendravau tiesiogiai su Rusijos muitine ir sumokėjau baudas dėl pažeidimų...“ Taigi, atmestini apelianų teiginiai jog tiek iš pavienių ginčijamų publikacijos teiginių, tiek iš visos publikacijos turinio, matyti, kad žurnalistė rengdama šią publikaciją, siekė ne papasakoti apie konkrečios įmonės padarytus pažeidimus, bet atkreipti visuomenės dėmesį būtent į tą aplinkybę, kad asociacijos Linava prezidento posto siekiantis asmuo – ieškovas E. Mikėnas – yra nepatikimas ir nesąžiningas, kadangi tiek jis, tiek abi jo vadovaujamos įmonės yra įsiskolinusios asociacijai, apie jokių kitus skolininkus nekalbama.

Tai kad publikacija buvo paskelbta būtent tuomet kai ieškovas E. Mikėnas pretendavo į Linavos prezidento postą negali būti vertintina, kad jos tikslas buvo diskredituoti ieškovą visuomenės ir kitų asociacijos narių tarpe. Atvirksčiai tai, kad ieškovas publikacijos metu buvo įmonės vadovas pretenduojantis į asociacijos prezidentus reiškia, jog apie jį kaip viešą asmenį siekiantį vadovauti šalies ekonominiame gyvenime nemažą vaidmenį turinčiai vežėjų asociacijai, vienijančiai didelę daugumą Lietuvos vežėjų, reiškia jog visuomenės informavimo ribos apie jo kaip viešojo asmens savybes, veiklą, elgesį ir kt. turi būti platesnės ir pateisinamos visuomenės teise žinoti.

Kolegija taip pat nesutinka su apeliacinio skundo argumentu, kad pirmosios instancijos teismas nevertino to, kad dėl atsakovų veiksmų ieškovams atsirado sunkumai bendraujant su verslo partneriais, kad tiek ieškovas, tiek jo šeimos nariai susilaukė ne vieno nepatogaus klausimo, kad E. Mikėnas dėl to nebuvo išrinktas į asociacijos „Linava“ prezidento postą ir nepagrįstai atmetė pareikštą reikalavimą dėl neturtinės žalos atlyginimo. Apeliantai nei pirmosios, nei apeliacinės instancijos teismams nėra pateikę konkrečių įrodymų, pavyzdžių dėl sumažėjusių verslo galimybių bendravimo nepatogumų, nenurodė ir jokių faktų kad E. Mikėno kaip kandidato į Linavos prezidento postą galimybės (reitingai) būti išrinktam sumažėjo būtent dėl šių publikacijų.

Pirmosios instancijos teismas taip pat pagrįstai laikė neįrodytu ieškinio dalį dėl ieškovo uždarnosios akcinės bendrovės „Vedautos autotransportas“ reikalavimų žalos atlyginimo dalyje. Teismas nurodė jog straipsnio teiginys „...po kelerių metų, 1999 m. juoduosiuose sąrašuose dėl tų pačių pažeidimų atsidūrė kita jo įmonė – „Vedautos autotransportas“. „Linavos“ sekretoriato duomenimis, dėl šio asmens vadovaujamų įmonių pažeidimų asociacija patyrė apie 100 tūkst. litų nuostolius, jie ligi šiol neatlyginti“ leidžia daryti išvadą, kad straipsnyje teigiama, jog asociacijai Linava yra skolinga ir uždaroji akcinė bendrovė „Vedautos autotransportas“, kurios vadovu yra Erlandas Mikėnas. Teismas konstatavo, jog įrodymų, patvirtinančių uždarnosios akcinės bendrovės „Vedautos autotransportas“ skolą asociacijai „Linava“, į bylą nepateikta, tačiau ieškovai nepateikė ir įrodymų, patvirtinančių, jog tokie straipsnio teiginiai įtakojo ieškovo uždarnosios akcinės bendrovės „Vedautos autotransportas“ dalykinę reputaciją, sąlygojo jos pablogėjimą. Byloje taip pat nėra įrodymų, patvirtinančių, jog tokią informaciją paskleidė atsakovai Algimantas Kondrusevičius ir asociacija Linava. Pirmosios instancijos teismas teisingai pažymėjo, kad iš spaudos nereikalaujama visiško tikslumo ir kad duomenys visiškai atitiktų tikrovę, svarbu, kad žurnalistas, paskleidęs žinias, elgtųsi sąžiningai. Pirmosios instancijos teismas taip pat teisingai akcentavo svarbiausius momentus į kuriuos būtina atsižvelgti nusprendžiant dėl visuomenės informavimo priemonės kaltės dėl paskleistų duomenų netikslumo. Nustačius, informacijos netikslumą vertintina ar toks netikslumas yra esminis, ar informacija iškraipyta sąmoningai ar dėl neatidumo, informacijos neaiškumo ar informacija pateikta tinkamai, ar paskleistų duomenų netikslumai pažeidžia ieškovo dalykinę reputaciją, garbę ir orumą. Negalima pamiršti jog skleidžiant informaciją visuomenės informavimo priemonėje, siekiant atkreipti skaitytojo dėmesį, apibendrinti tuos faktus, kurie paskelbti straipsnyje leistina naudoti literatūrinės išraiškos priemonės, akcentuoti tam tikrą perteikiamos informacijos dalį. Žurnalistų teisė skleisti informaciją apima ir tam tikro laipsnio faktų hiperbolizavimą. Asmens garbės ir orumo, gero vardo suabsoliutinimas ir laikymas jo pažeidimu esant menkiausiai informacijos netikslumui, reikštų visuomenės teisės žinoti pažeidimą.

Pirmosios instancijos teismas išsamiai ištyrė bylos aplinkybes ir remdamasis pateiktas įrodymais pagrįstai priėjo išvados, kad ieškovai neneigia straipsnyje išdėstytų faktų esmės, t.y. neneigė faktų, kad E. Mikėno įmonei Vedauta 1996-1997 metais dėl TIR reikalavimų pažeidimų buvo pateikti Rusijos Federacijos muitinės institucijų mokestiniai reikalavimai, kad Linava 2000-01-28 raštas Nr. 22-123 (t.1,b.l.180) uždarojai akcinei bendrovei Vedauta patvirtina, jog IRU Garantijų grandinė buvo gavusi Rusijos Federacijos muitinės institucijų pretenzijas dėl TIR procedūrų pažeidimų su TIR knygele, kurios savininkas buvo uždaroji akcinė bendrovė „Vedauta“, todėl nelaikė neatitinkančiu tikrovei straipsnio teiginio, kad po kelerių metų į juoduosius sąrašus dėl panašių pažeidimų pateko ir įmonė „Vedautos autotransportas“. Straipsnio dalyje „Politinis aspektas“ žurnalistė taip pat pateikė ir ieškovo Erlando Mikėno išreikštą nesutikimą su nurodytomis skolomis, išsamius šio nesutikimo argumentus. Todėl teismas pagrįstai priėjo išvados, kad nėra pagrindo teigti, jog straipsnyje nurodytų faktų pateikimo būdas yra nekorektiškas, žeidžiantis ir šmeižiantis ieškovus. Šių faktų apibendrinimas straipsnio dalies pavadinime „Skolininkai siekia postų“, taip pat teiginys, kad asociacija patyrė apie 100 tūkst. litų žalą dėl E. Mikėno vadovaujamų įmonių, nors ir neatspindi tikrovės absoliučiai tiksliai, nelaikytinas žeminančiu ieškovo Erlando Mikėno garbę ir orumą bei uždarnosios akcinės bendrovės „Vedautos autotransportas“ dalykinę reputaciją.

Kiti apeliacinio skundo argumentai yra teisiškai nereikšmingi, todėl kolegija dėl jų atskirai nesisako.

Atsižvelgiant į tai, jog nenustačius CK 2.24 straipsnio reikalaujamos faktų visumos, netaikytinas šios teisės normos 2 dalyje įtvirtintas garbės ir orumo gynimo būdas – duomenų paneigimas, todėl remdamasi tuo, kas išdėstyta, apeliacinės instancijos teismo teisėjų kolegija konstatuoja, kad aplinkybių, kurios būtų pagrindu pakeisti ar panaikinti skundžiamą pagrindą ir teisingą sprendimą, apeliantas nenurodė ir apeliacinės instancijos teismo teisėjų kolegija nenustatė, todėl skundžiamas teismo sprendimas paliekamas galioti nepakeistas.

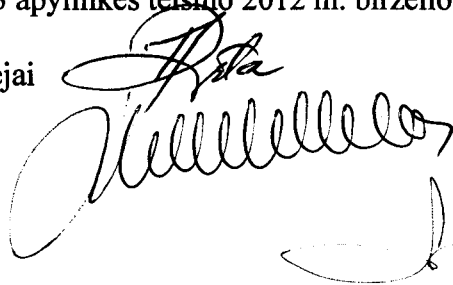
Kolegija pažymi, kad byloje nėra pagrindo keisti teisėtą ir pagrįstą teismo sprendimą remiantis apeliaciniame skunde išdėstytais argumentais.

Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso 326 straipsnio 1 dalies 1 punktu, apeliacinės instancijos teismo kolegija

NUTARIA :

Vilniaus miesto 3 apylinkės teismo 2012 m. birželio 27 d. sprendimą palikti nepakeistą.

Teisėjai

Rūta Veniulytė – Jankūnienė

Alvydas Barkauskas

Liuda Uckienė